

Hva koster et ikke-optimalt arbeidsmiljø?

*Seminar: Fakta om arbeidsmiljø
1. juni 2018*

*Christoffer Bugge, Kine Pedersen og
Erik Magnus Sæther*

oslo**economics**

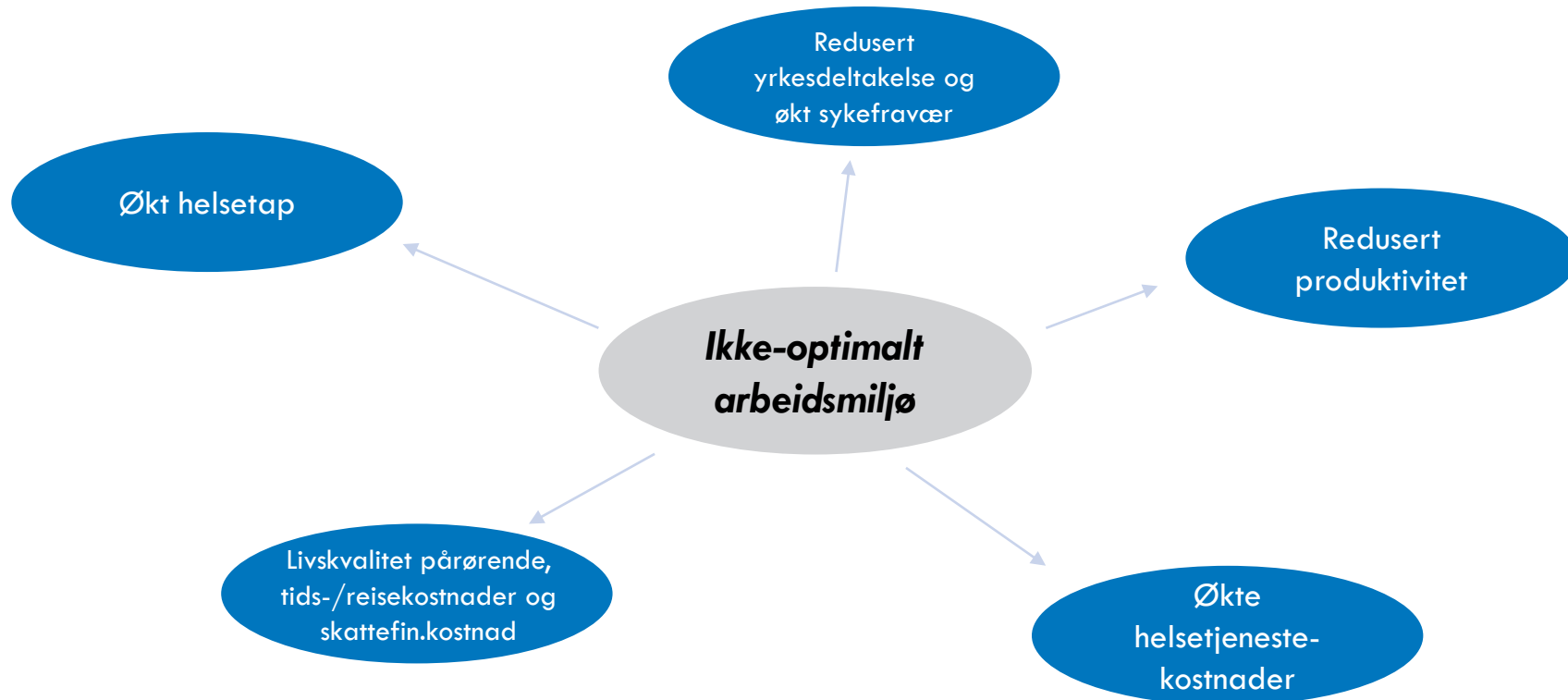
Behov for kunnskap om konsekvensene av ikke-optimale arbeidsmiljø

Ikke-optimalt arbeidsmiljø

Forhold ved arbeidsmiljøet som forhindrer arbeidstakerne å produsere det de ellers kunne har gjort eller som utsetter arbeidstakerne for skader og sykdom.

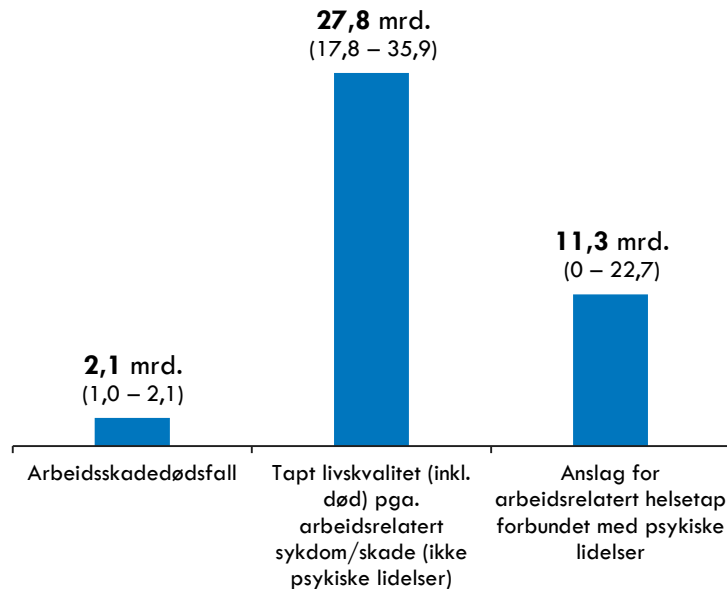
- Norge er i verdenstoppen når det gjelder godt arbeidsmiljø, men det er fortsatt rom for forbedringer og potensialet for forebygging er stort
- Arbeidslivet omfatter mange virksomheter og ansatte
 - 200 000 virksomheter med ansatte
 - 2,6 millioner sysselsatte

Kostnadene som følge av et ikke-optimalt arbeidsmiljø

Helsetapet er anslått til over 40 milliarder kroner

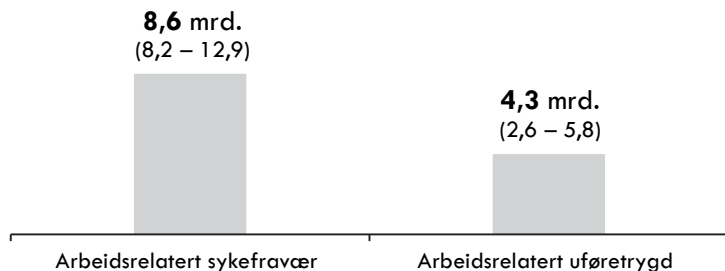
Samfunnskostnad 2018: 41,2 mrd. (18,8-60,7)

- Arbeidsskadedødsfall: 50 dødsfall (1 700 tapte leveår) per år (SINTEF 2016)
- Arbeidsrelaterte skader og sykdom medfører tapte leveår og livskvalitet: 31 236 DALY, Global Burden of Disease, 2013, somatikk
 - 100 000 arbeidsskader
 - Verdi av tapt leveår: 1,12 mil. kr. (Helsedir, 2016)
- Arbeidsrelatert helsetap som følge av psykiske lidelser:
 - Statistikk fra NAV viser at psykiske lidelser er en viktig årsak til uførhet (35%) og legemeldt sykefravær (20%)
 - Vi har lagt til grunn at 5% av helsetapet relatert til psykiske lidelser (totalt 180 000 DALY) er arbeidsrelatert (Helsedir, 2016)

Produksjonstapet som følge av økt sykefravær og redusert yrkesdeltakelse utgjør om lag 13 milliarder kroner

Samfunnskostnad 2018: 12,9 mrd. (10,8-18,8)

- Arbeidsrelaterte sykefraværsdager: 5 millioner
 - 20% av totalt 25 millioner sykefraværsdager årlig (NAV, SINTEF, 2016)
- 10 705 personer mottok uføretrygd på grunn av godkjent yrkesskade eller yrkessykdom i 2014 (SINTEF, 2016)
 - Vi har inkludert det arbeidsrelaterte produksjonstapet forbundet med psykiske lidelser som medfører uførhet. NAV: psykiske lidelser utgjør 35% av årsakene til uførhet (2014).

Produktivitetstapet i virksomhetene utgjør en betydelig kostnad

Produktivitetstap

Kostnader av at vi ikke jobber like produktivt som vi ellers kunne gjort er anslått til 16,2 (0 – 32,3) milliarder kroner

- En rekke studier peker på den positive sammenhengen mellom arbeidsmiljø og medarbeiderens trivsel og virksomhetenes produktivitet (Foldspang et al., 2014)
- Den samlede produksjonen i Norge, målt som brutto nasjonalprodukt (BNP), var i 2017 omtrent 3 200 milliarder, eller 620 000 kroner per innbygger.
- Som anslag har vi lagt til grunn at ikke-optimalt arbeidsmiljø medfører et produktivitetstap på 0,5%, noe som tilsvarer i underkant av 10 timer per ansatt per år

Helsetjenestekostnader: 0,4 mrd.

- 53 000 arbeidsrelaterte skader ved legevakter og legekantor (2014)
- 28 934 arbeidsrelaterte skader i spesialisthelsetjenesten (2014)

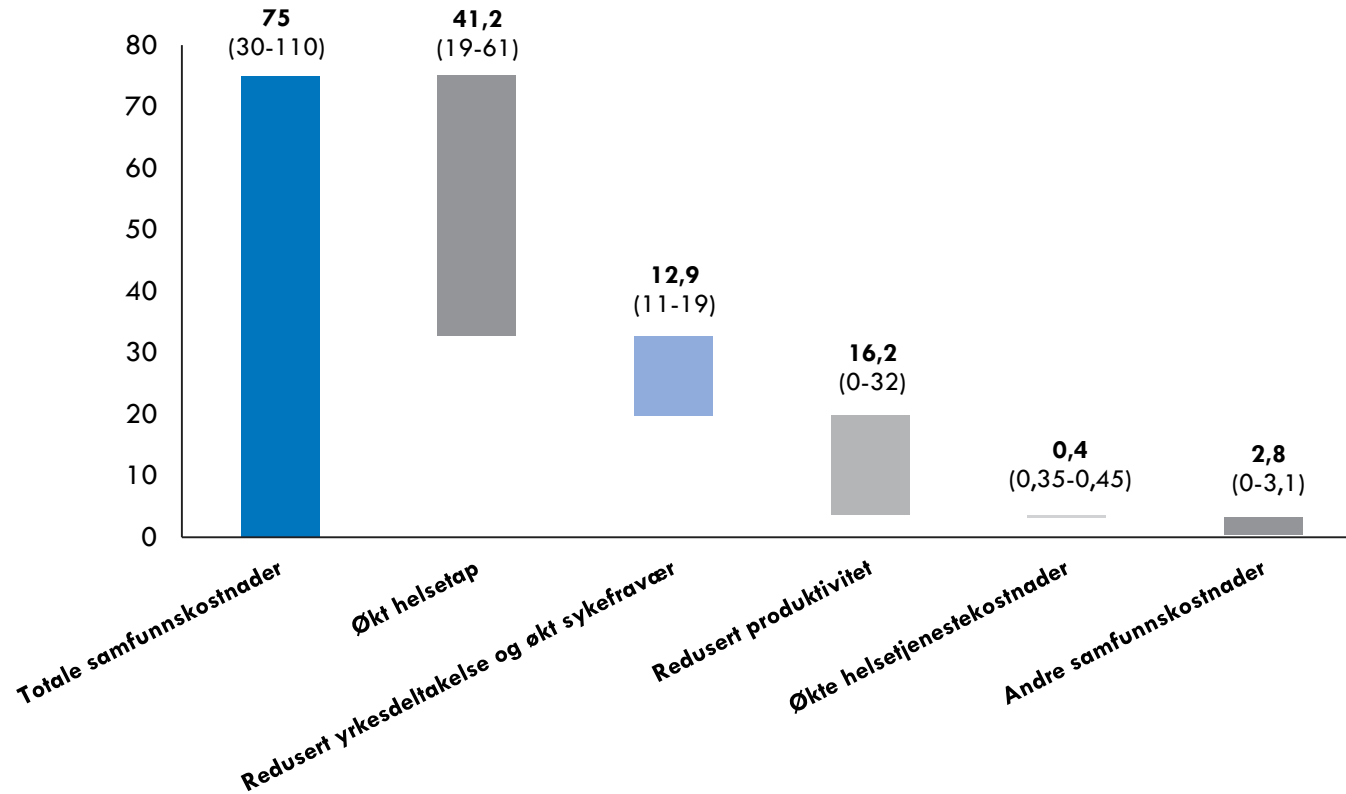
**Estimat for helsetjenestekostnader:
0,4 (0,35-0,45) milliarder kroner**

Andre samfunnskostnader: 2,8 mrd.

- Behandling av arbeidsrelatert sykdom og skade medfører en kostnad i form av tapt arbeidstid (reise til og fra behandlingssted, ventetid og behandlingstid) og en reisekostnad.
- Skattefinanseringskostnader som følge av offentlig finansering (20% av offentlig finansierte utgifter (Finansdepartementet, 2014))
- Tapt livskvalitet og produksjon hos pårørende (ikke prissatt)

**Estimat for andre samfunnskostnader:
2,8 (0-3,1) milliarder kroner**

Kostnader ved ikke-optimalt arbeidsmiljø - oppsummering

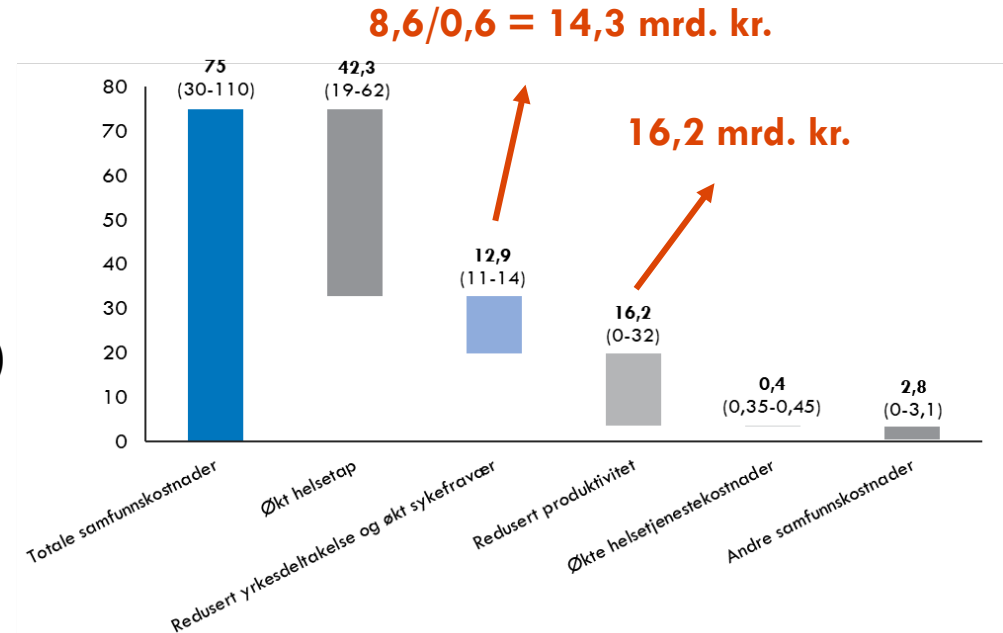
Kostnader for virksomhetene

Totalt 30 (15-45) mrd. kr.

Virksomhetene påføres kostnader forbundet med sykefravær (både fysisk og psykososialt) og kostnader av redusert produktivitet

SINTEF estimert at samfunnskostnadene forbundet med sykefravær utgjør om lag 60% av bedriftens kostnader (SINTEF, 2016)

Deler av produktivitetstapet vil trolig ikke tilfalle virksomhetene (noe påføres den enkelte ansatte gjennom lavere lønninger)

Oppsummering

- Kostnadene forbundet med ikke-optimalt arbeidsmiljø er betydelig og er anslått til 75 (30-110) milliarder kroner
 - Et tidligere kostnadsanslaget på 30 mrd. kr er trolig konservativt da flere sentrale samfunnskostnader ikke var inkludert. I tillegg er verdien av et leveår for sektorovergrepene analyser eller sykdomsbyrdestudier oppdatert (fra 588' til 1 120' i 2012-kr. Helsedir., 2017)
- Et ikke-optimalt arbeidsmiljø medfører betydelige kostnader for virksomhetene, anslått til 30 (15-45) mrd. kr
- Å lykkes med det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet kan gi store besparelser for virksomhetene og samfunnet. Mange virksomheter har allerede en bevisst ledelse og et godt HMS-arbeid. Hos andre er forbedringspotensialet stort.

oslo**economics**

